

На наш взгляд, было бы целесообразно законодателю ввести уголовную ответственность за аналогичное деяние, осуществляемое и в других видах экспертной деятельности. Это нужно для того, чтобы предотвратить возможность хозяйствующего субъекта осуществлять деятельность, оказывающие негативное влияние на окружающую среду в результате дачи экспертом заведомо ложного заключения.

Использованные источники:

1. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13 июня 1996 г. № 63-ФЗ (ред. от 13.07.2015) // Собрание законодательства РФ. 1996. № 25. ст. 2954.
2. Федеральный закон от 21.07.1997 № 116-ФЗ (ред. от 13.07.2015) "О промышленной безопасности опасных производственных объектов" // Собрание законодательства РФ". 1997. № 30. Ст. 3588.
3. Федеральный закон от 31.05.2001 N 73-ФЗ (ред. от 08.03.2015) "О государственной судебно-экспертной деятельности в Российской Федерации" // Российская газета. 2001. № 106.
4. Разгельдеев, Н. Т., Максимова, Е. А. Проблемы правового регулирования экспертной деятельности в сфере охраны окружающей среды и безопасной жизнедеятельности населения [Текст] / Н. Т. Разгельдеев, Е. А. Максимова // Правовая культура. - 2013. - № 1. - С. 115-122.
5. Чхутиашвили, Л. В. Роль и место экологического аудита в системе государственного управления охраной окружающей среды Российской Федерации [Текст] / Л. В. Чхутиашвили // Экологическое право. - 2015. - № 3. - С. 24-26.

Захарчук Віктор Миколайович,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права,
кандидат юридичних наук

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ПРОТИДІЇ САМОВІЛЬНОМУ ЗАЙНЯТТЮ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Кримінальна відповідальність за порушення прав на землю, одним з яких є самовільне зайняття земельної ділянки, передбачена в законодавстві багатьох держав світу. При цьому є відмінності у конструюванні об'єктивної сторони, ступені суспільної небезпеки, визначенні суспільних відносин, на які посягає самовільне зайняття земельної ділянки, що зумовлено специфікою правової системи тієї чи іншої країни.

Переважно в законодавстві зарубіжних держав не вживається термін «самовільне зайняття земельної ділянки», а говориться про «крадіжку землі» (ст. 131.4 КК Австралії), «незаконне заволодіння нерухомою власністю» (ст. 292 КК Болгарії), «вторгнення в землю» (ст. 633 КК Італії), «захоплення нерухомої власності з метою заволодіння нею» (ст. 225 КК Македонії), «неправомірне заволодіння землею іншого» (ст. 218 КК Сербії), «незаконне проникнення на чужу земельну ділянку» (ст. 186 КК Казахстану), «порушення чужого володіння щодо нерухомого майна» (ст. 11 КК Швеції).

Також у кримінальних кодексах деяких зарубіжних держав цей склад злочину є формальним (Азербайджан, Албанія, Бельгія, Боснія і Герцоговина, Естонія, Італія, Іспанія, Литва, Молдова,

Нідерланди, Норвегія, Румунія, Японія), в інших – матеріальним (В'єтнам, Казахстан, Киргистан, КНР, Таджикистан, Швейцарія).

Досліджені кримінальні кодекси зарубіжних держав, що містять норми, які передбачають відповідальність за самовільне зайняття земель, умовно можна поділити на групи. Зокрема за об'єктом посягання самовільне зайняття земельних ділянок належить до злочинів:

- проти власності: КК Австралії (ст. 131.4), КК Азербайджану (ст. 188), КК Албанії (ст. 200), КК Боснії і Герцеговини (ст. 292), КК В'єтнаму (ст. 173), КК Іспанії (ст. 245, ст. 246), КК Казахстану (ст. 186), КК Киргистану (ст. 172-1), КК Молдови (ст. 193), КК Нідерландів (ст. 333, ст. 461), КК Норвегії (ст. 395), КК Південної Кореї (ст.370), КК Румунії (ст. 266), КК Сан-Марино (ст. 200), КК Сербії (ст. 218), КК Таїланду (ст. 362), КК Швеції (ст. 11), КК Швейцарії (ст. 256), КК Японії (ст. 235-II);

- проти порядку управління: КК Білорусі (ст. 386), КК Литви (ст. 298), КК Таджикистану (ст. 338), КК Узбекистану (ст. 229.1);

- проти доквілля та природних ресурсів: КК КНР (ст. 342), КК Македонії (ст. 225);

- проти громадського порядку: КК Бельгії (ст. 545), КК Болгарії (ст. 272), КК Ізраїлю (ст. 189).

За конструюванням об'єктивної сторони самовільне зайняття земельної ділянки можна розглядати як:

- незаконне заволодіння чужою нерухомою власністю: так, ч. 1 ст. 245 КК Іспанії передбачає відповідальність за зайняття із застосуванням насильства нерухомого майна або захоплення речового права на чужу нерухомість шляхом застосування насильства або залякування у вигляді штрафу на суму від шести до вісімнадцяти місячних заробітних плат, [1, с. 109]. Ст. 235-II КК Японії передбачає відповідальність за незаконне захоплення в іншої особи її нерухомої власності. Покаранням за такі дії передбачено позбавлення волі з примусовою фізичною працею на строк до десяти років [2, с. 143];

- незаконне заволодіння землею шляхом її захоплення, захвату: так, відповідно до ст. 186 КК Казахстану незаконний захват чужої земельної ділянки карається обмеженням або позбавленням волі на строк до двох років [3, с. 209]. Ст. 342 КК КНР забороняє незаконне зайняття орних земель відносно великої площі для використання з іншою метою, що спричинило орним землям шкоду в значному розмірі. Покаранням за такі дії передбачено штраф або позбавлення волі на строк до п'яти років [4, с. 228];

- переміщення чи знищення межових знаків, порушення меж земельної ділянки: відповідно до ст. 333 КК Нідерландів особа, яка з метою отримання незаконного прибутку для себе або для іншої особи руйнує, переміщує, знімає або виводить з ладу що-небудь, що слугує для позначення меж приватного володіння, підлягає тюремному ув'язненню на строк не більше двох років або штрафу п'ятої категорії [5, с. 409]. Відповідно до ст. 546 КК Бельгії знищення або пошкодження межових стовпів, кутових позначень або дерев, посаджених або призначених для встановлення меж між різними спадковими ділянками, карається позбавленням волі від одного тижня до місяця, а також штрафом від двадцяти п'яти до двохсот євро [6, с. 450].

В окрему групу слід віднести ті держави, в кримінальних кодексах яких передбачено, що необхідною підставою притягнення особи до кримінальної відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки є наявність адміністративної преюдиції за такі ж дії – Білорусь, Таджикистан, Узбекистан, В'єтнам.

Отже, аналіз кримінального законодавства деяких зарубіжних держав, що передбачає відповідальність за порушення прав на землю, свідчить про криміналізацію різноманітних форм самовільного зайняття земельної ділянки (захоплення земельної ділянки, в тому числі шляхом застосування насильства, порушення меж тощо). За об'єктом посягання такі дії переважно належать до злочинів проти власності, як це має місце і в КК України.

Використані джерела:

1. Уголовный кодекс Испании / под ред. и с предисл. Н. Ф. Кузнецовой, Ф. М. Решетникова; [пер. с испанского В. П. Зырянова, Л. Г. Шнайдер]. – М.: Зерцало, 1998. – 218 с.
2. Уголовный кодекс Японии / науч. ред. докт. юрид. наук, проф. А. И. Коробеев. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 226 с.
3. Уголовный кодекс Республики Казахстан: Закон Республики Казахстан от 16 июня 1997 года № 167. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 466 с.
4. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики / под ред. А. И. Коробеева; [пер. с китайского Д. В. Вичикова]. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 303 с.
5. Уголовный кодекс Голландии / науч. ред. Б. В. Волженкин; [пер. с англ. И. В. Мироновой]. – [2-е изд.]. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 510 с.
6. Уголовный кодекс Бельгии / науч. ред. и предисл. Н. И. Мацнев; [пер. с франц. Г. И. Мачковский]. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – 561 с.

Іванікович Софія-Соломія Романівна,
студентка 2 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр”
юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ

ПРО ДІЙОВЕ КАЯТТЯ В ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Згадка про позитивні активні дії винного після вчинення злочину, містилася ще в «Російській Правді» (X – XII століття н.е.), яка охоплювала чи не всі галузі тодішнього права.

У цьому законодавчому акті встановлено, що особа, яка розтратила товар, але сплатила його вартість власникові, звільнялася від покарання [1, с.72]. У справах про крадіжку - «хто, не будучи затриманим, сам приносив власникові викрадене., не підлягав ніякій відповідальності» [2, с.7]. Стаття 34 просторової редакції «Російської правди» говорить про те, що власник втраченої речі, який про втрату заявив публічно при виявленні своєї речі в чужому володінні, мав право на повернення цієї речі і ще на отримання трьох гривень за «образу» [1, с. 56].

Псковська Судна грамота (XIV – XV ст.) – найбільший пам'ятник феодального права, який відображає основні особливості феодальної державності і права Псковської землі XIV – XV ст. [1, с.321].

Двінська статутна грамота – найбільш стародавня із статутних грамот Московської держави, що дійшли до нас. Дата появи цього документа в літературі не встановлена.

У цих стародавніх джерелах сказано: «...а проміж себе прощення візьмуть до звернення до суду...». В цьому випадку примирення (прощення винного потерпілим) покарання не застосовувалося.

Перший друкарський і систематизований закон в історії України – Соборне Укладення 1649 р. – теж враховувало розкаяння винної особи. У статті 2 розділу II законодавець стимулював повернення в державу біглих людей: «особа, яка вчинила зрадницькі дії і яка повернулася в Московську державу після втечі за її межі, звільняється від покарання у вигляді страти» [3, с.7].

У 1845 році було складено Укладення про покарання кримінальне і виправне, в якому можна знайти і положення, схожі зі статтею 45 діючого Кримінального кодексу України. Так,